

Vem har sjukersättning?

Sjukersättningen ska erbjuda ekonomisk trygghet för personer med varaktigt nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning. I dagsläget har omkring 220 000 personer sjukersättning, de flesta på grund av psykiatriska diagnoser. Analysen visar bland annat att andelen mottagare som enbart får ersättning på garantinivån har tredubblats de senaste 20 åren.

Om en person har en sjukdom eller funktionsnedsättning som gör att hen inte förväntas kunna arbeta heltid kan hen ha rätt till sjukersättning. Det är en av socialförsäkringens mest långsiktiga ersättningar. I december 2024 hade cirka 220 000 personer sjukersättning. Det motsvarar 3,5 procent av Sveriges befolkning i åldersgruppen 19–65 år. För 20 år sedan hade 9,6 procent i den åldersgruppen sjukersättning.

Antalet mottagare med sjukersättning har minskat över tid

Att antalet mottagare har minskat över tid beror på att det idag är färre än tidigare som har rätt till sjukersättning. Detta beror främst på de lagändringar som genomfördes 2008. Då avskaffades den tidsbegränsade sjukersättningen¹ samtidigt som kraven för att få sjukersättning tills vidare skärptes. För att få ersättningen idag krävs att ens arbetsförmåga bedöms vara stadigvarande nedsatt, det vill säga för all överskådlig framtid och för alla typer av arbeten. Förändringen gjorde att sjukersättning beviljades mer restriktivt och antalet mottagare minskade med 58 procent mellan 2004 och 2024.

I september 2022 infördes de så kallade äldrereglerna, vilket innebar att kraven för att få sjukersättning sänktes något de sista åren innan ålderspension². Den övre åldersgränsen för att kunna få ersättningen

1 Tidsbegränsad sjukersättning kunde en person få om denne hade en långvarig men inte varaktig nedsatt arbetsförmåga.

2 Äldrereglerna innebär att personer med som mest fem år kvar till sjukersättningens övre åldersgräns, får sin arbetsförmåga prövad utifrån den erfarenhet personen haft på arbetsmarknaden de senaste 15 åren istället för att prövas mot hela arbetsmarknaden.

Korta analyser 2025:2

Försäkringskassan
Avdelningen för ledningsstöd
och analys

Korta analyser är en rapportserie från Försäkringskassan som presenterar aktuell statistik och analys i ett kort format. I slutet av rapporten finns länkar om du vill läsa mer.

FK-nr: 116-47

Sjukersättning ersatte förtidspension

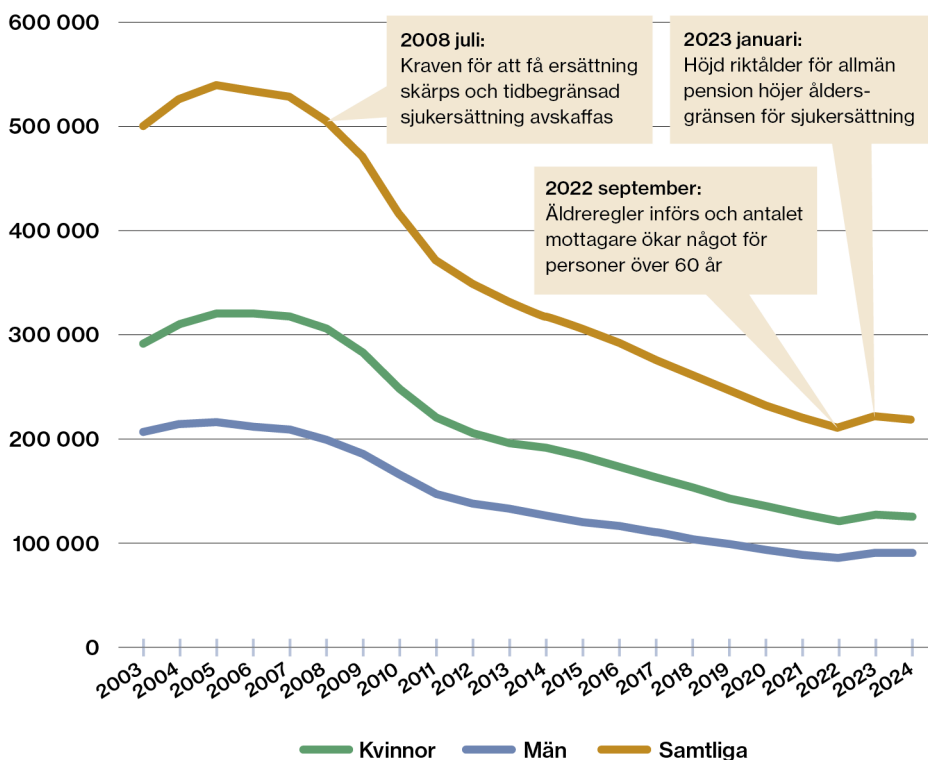
Förtidspension och sjukbidrag var tidigare ersättningar för personer med nedsatt arbetsförmåga till följd av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning. År 2003 ersattes dessa ersättningar av sjukersättning och aktivitetsersättning.

Sjukersättning kan personer som är mellan 30 och 65 år få. Sjukersättning kan beviljas i form av hel, tre fjärdedels, halv respektive en fjärdedels ersättning. Unga personer som är mellan 19 och 29 år kan istället få aktivitetsersättning.

Sedan 2017 kan dock hel sjukersättning ges från 19 års ålder om personens arbetsförmåga bedöms vara helt nedsatt.

höjdes i januari 2023 med ett år³. I princip alla som påverkades av justeringen fick sjukersättning ytterligare ett år. Det vanligaste är att ha sjukersättning fram till dess att man uppnår riktåldern för allmän pension, 66 år sedan 2023.

Antal mottagare i december 2003–2024

Fler kvinnor än män har sjukersättning

Det har alltid varit fler kvinnor än män som haft sjukersättning. I december 2024 utgjorde kvinnor 57 procent av alla mottagare. Att kvinnor är i majoritet beror dels på att det är fler kvinnor än män som ansöker om ersättning, dels på att långvariga sjukskrivningar, som ofta föregår sjukersättning, är vanligare bland kvinnor.

Medelåldern bland mottagarna är 54 år och 7 av 10 mottagare är äldre än 50 år. Det är en något högre andel män än kvinnor som har sjukersättning i yngre åldrar, men i åldersspannet 50–54 år vänder mönstret. Det beror på att de långvariga sjukfallen där kvinnor är i majoritet ökar i den åldern. Enkelt uttryckt är det relativt vanligt att män får sjukersättning i ung ålder utan att ha förvärvsarbetat tidigare. För kvinnor är det jämförelsevis vanligare att få sjukersättningen som äldre, ofta efter en långvarig sjukskrivning.

³ Från 2023 kan man få sjukersättning till och med 65 års ålder och från 2026 till och med 66 års ålder. Den övre åldersgränsen kommer att ändras i takt med justeringar av riktåldern för allmän ålderspension.

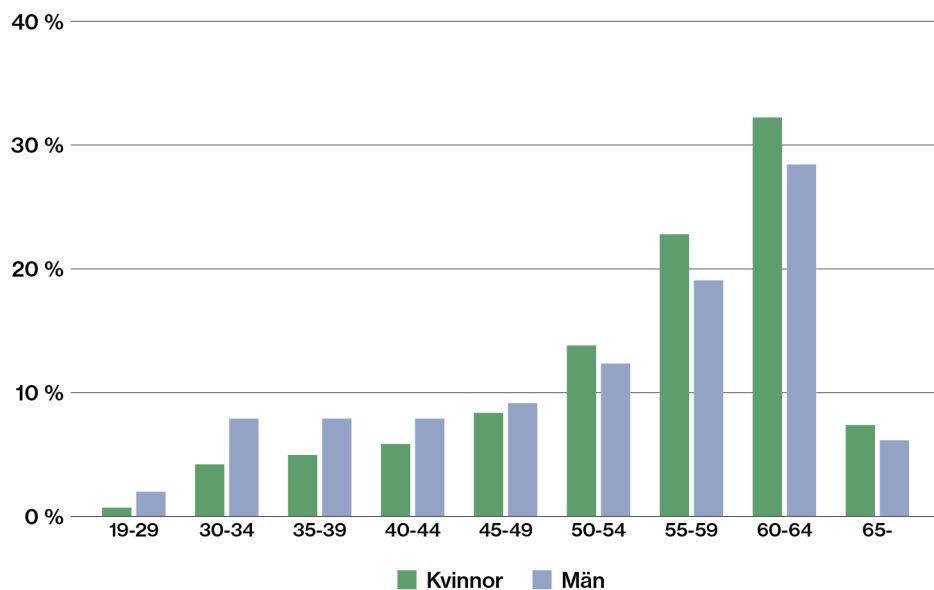
Ändrade regler för att beviljas sjukersättning från 2008

År 2008 avskaffades den tidsbegränsade sjukersättningen och högre krav infördes för att beviljas sjukersättning.

Sjukersättning kan endast ges om personens arbetsförmåga är stadigvarande nedsatt i alla arbeten på arbetsmarknaden. Det innebär att arbetsförmågan bedöms förbli nedsatt för all överskådlig framtid, och att medicinska eller arbetslivsinriktade rehabiliteringsåtgärder inte bedöms kunna leda till att den försäkrade återfår någon arbetsförmåga.

” Enkelt uttryckt är det relativt vanligt att män får sjukersättning i ung ålder utan att ha förvärvsarbetat tidigare. För kvinnor är det jämförelsevis vanligare att få sjukersättning som äldre, ofta efter en långvarig sjukskrivning.

Andel mottagare per ålder och kön i december 2024

Sjukersättningen är den huvudsakliga försörjningen för många mottagare

För många är sjukersättningen deras huvudsakliga inkomst. Bland män med sjukersättning hade 83 procent hel ersättning i december 2024. Motsvarande andel för kvinnor var 74 procent. Många har också bostadstillägg. I december 2024 hade 42 procent av kvinnorna och 51 procent av männen bostadstillägg.

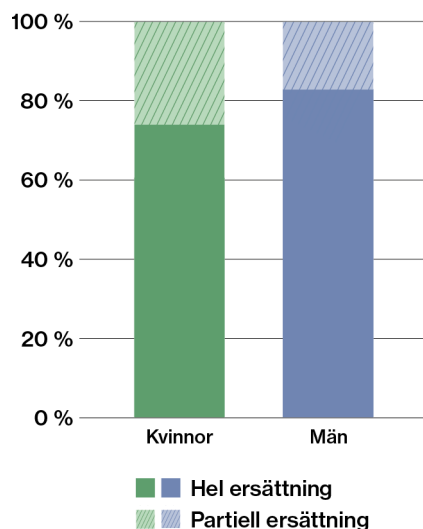
Storleken på ersättningen⁴ som betalas ut beror bland annat på om personen har arbetat tidigare. De som inte har arbetat eller haft låga inkomster får ersättning på garantinivå. Beloppet för hel ersättning på garantinivå var precis över 13 300 kronor per månad före skatt år 2024.⁵ Det ger en årsinkomst på 159 000 kronor.

För de personer som haft tidigare arbetsinkomster varierar ersättningsnivån utifrån hur stora dessa varit. Den maximala inkomstrelaterade ersättningen var strax under 23 200 kronor per månad före skatt 2024. Det ger en årsinkomst på 278 000 kronor. Det betyder att garantinivån är drygt hälften av den maximala inkomstrelaterade ersättningen.

För befolkningen i åldern 20–64 år så var medianinkomsten före skatt 32 200 kronor per månad år 2023. Det motsvarar en årsinkomst på 386 000 kronor. Sjukersättning på garantinivå motsvarar därmed strax över 40 procent av medianinkomsten, medan den maximala inkomstrelaterade ersättningen motsvarar strax över 70 procent.

” För många utgör sjukersättningen deras huvudsakliga inkomst. Bland män med sjukersättning hade 83 procent hel sjukersättning i december 2024. Motsvarande andel för kvinnor var 74 procent. Många har också bostadstillägg.

Andel mottagare som har hel eller partiell sjukersättning i december 2024

4 Storleken på ersättningen justeras årligen via prisbasbeloppet.

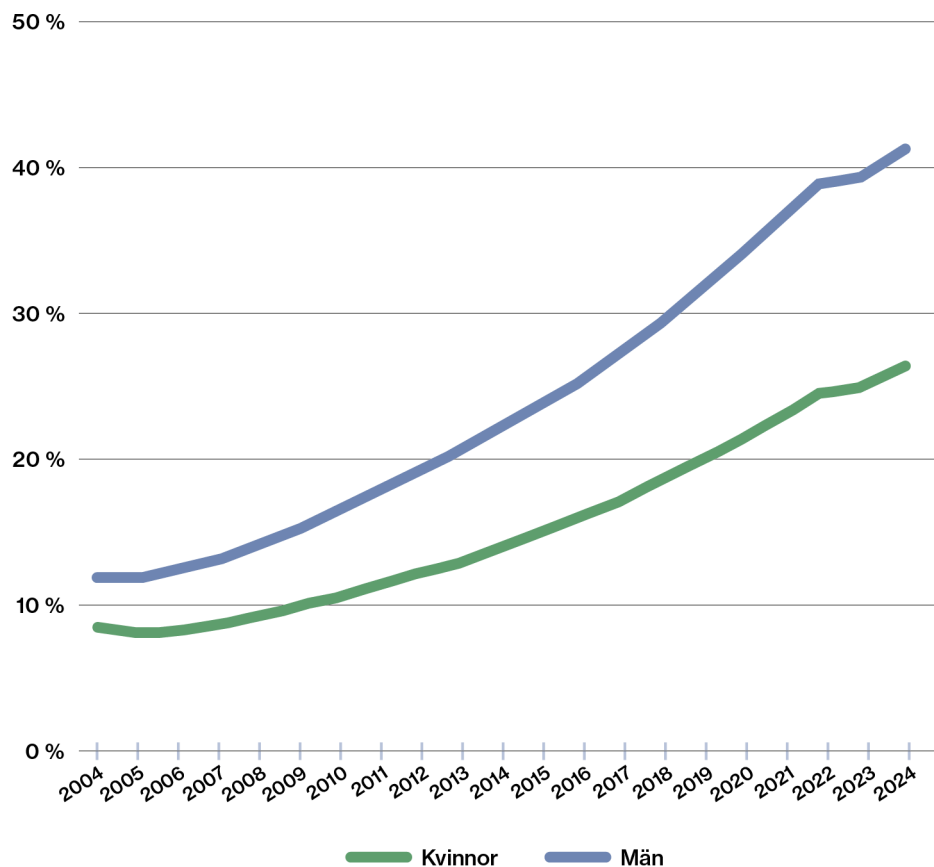
5 Detta gäller personer från 30 år.

Andelen mottagare som enbart får ersättning på garantinivå har tredubblats mellan 2004 och 2024

År 2024 fick var tredje mottagare enbart garantiersättning, det kan jämföras med var tionde mottagare 2004. Delvis beror det på lagändringarna 2008 som gjorde det svårare för personer med ett långt arbetsliv i fysiskt krävande arbeten att få sjukersättning, eftersom de skulle kunna ha arbetsförmåga i fysiskt lättare arbeten. Det har gjort att andelen mottagare med inkomstrelaterad ersättning har minskat medan gruppen som aldrig kommit in på arbetsmarknaden påverkats i mindre utsträckning och beviljas ersättning i lika hög grad som tidigare. I december 2024 hade 41 procent av männen enbart garantiersättning, medan motsvarande andel för kvinnor var 26 procent. Denna utveckling har medfört att allt fler som har sjukersättning också har bostadstillägg.

” År 2024 fick var tredje mottagare enbart garanti-ersättning, det kan jämföras med var tionde mottagare 2004.

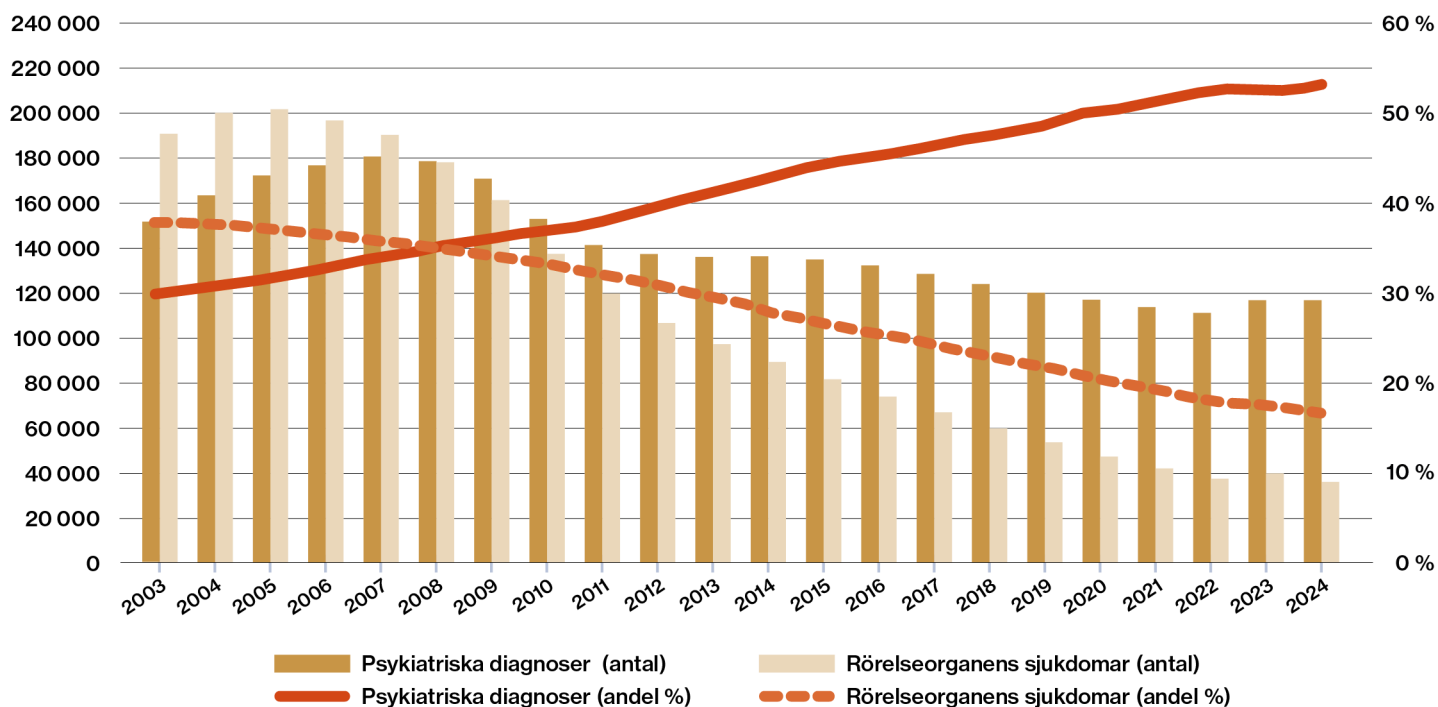
Andel mottagare med endast garantiersättning i december 2004–2024

Psykiatriska diagnoser ligger idag bakom mer än hälften av alla sjukersättningar

I likhet med utvecklingen för sjukfrånvaron som ersätts med sjukpenning⁶ står de psykiatriska diagnoserna för en allt större andel av sjukersättningarna.

Antalet mottagare med sjukdomar i rörelseorganen har minskat snabbare än psykiatriska diagnoser

För tjugo år sedan hade 31 procent av mottagarna sjukersättning på grund av psykiatriska diagnoser och 38 procent på grund av sjukdomar i rörelseorganen. Idag är det istället 53 procent som får ersättning på grund av psykiatriska diagnoser medan andelen med rörelseorganens sjukdomar ligger under 17 procent. Förändringen beror på att minskningen har varit snabbare bland dem med sjukdomar i rörelseorganen än bland dem med psykiatriska diagnoser.

Kvinnor har alltid varit överrepresenterade bland dem med sjukdomar i rörelseorganen. I december år 2004 hade 43 procent av kvinnorna med sjukersättning det på grund av någon sjukdom i rörelseorganen, därefter har andelen minskat till 22 procent i december 2024. Under perioden har i stället andelen psykiatriska diagnoser ökat. Bland männen var psykiatriska diagnoser redan i december 2004 den vanligaste orsaken till sjukersättning – 34 procent av alla män med sjukersättning hade en psykiatrisk diagnos. Därefter har andelen ökat till 59 procent i december 2024.

⁶ Det vill säga sjukfall som lett till tillfällig nedsatt arbetsförmåga, till skillnad från varaktigt nedsatt arbetsförmåga som ersätts med sjukersättning.

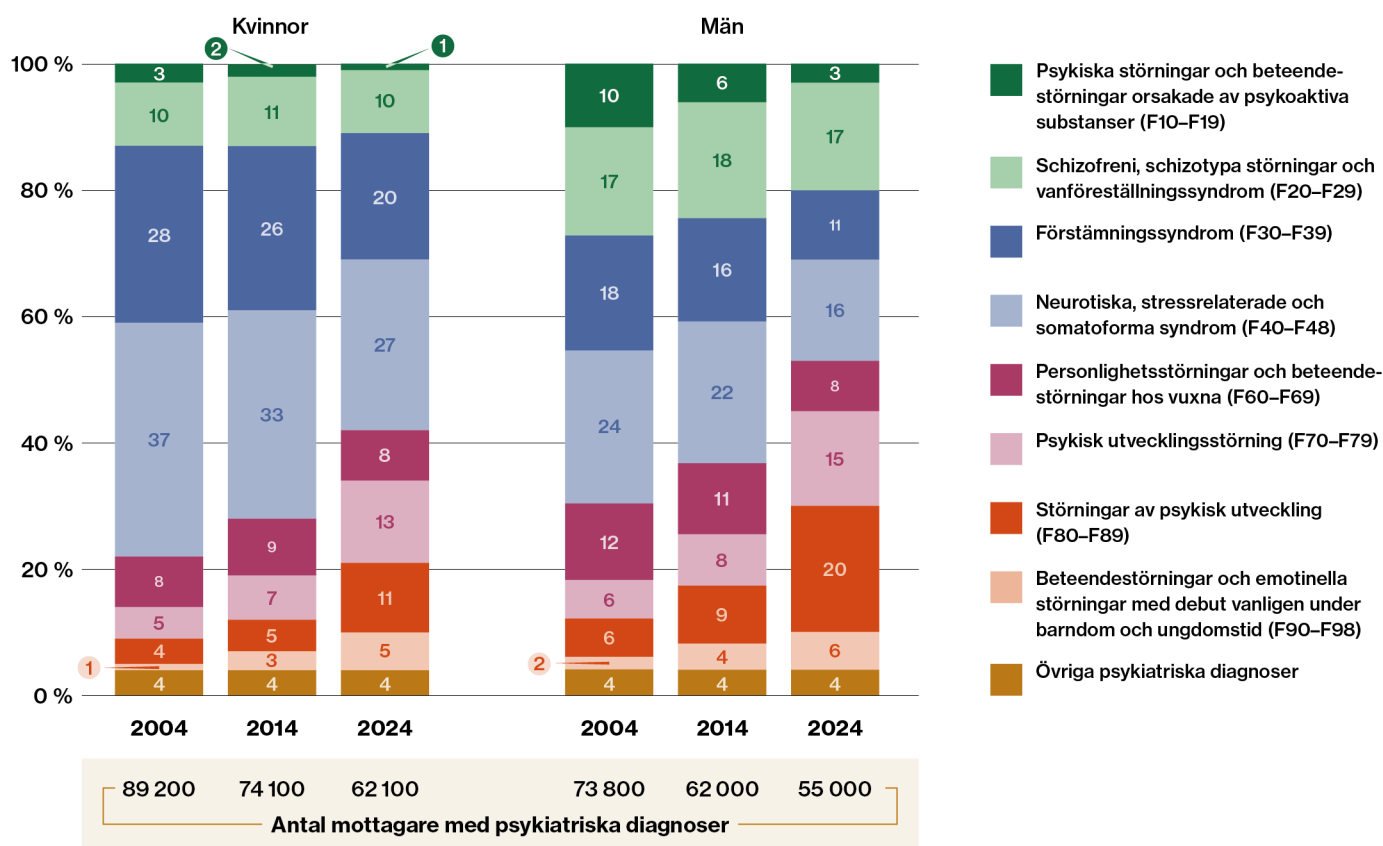
Ett skifte över tid från depressioner och ångestsjukdomar till utvecklingsstörningar och neuropsykiatriska diagnoser

Sammansättning av psykiatriska diagnoser har förändrats bland dem som har sjukersättning under de senaste 20 åren. Psykiska sjukdomar som schizofreni (F20-F29) samt missbruksdiagnoser (F10-F19) är vanligare bland män än bland kvinnor med sjukersättning, men andelen missbrukardiagnoser har minskat över tid för både män och kvinnor. Tidigare var vanliga psykiatriska diagnoser som depressioner (F30-F39) och ångestsjukdomar (F40-F48) mest förekommande, i synnerhet bland kvinnor, men andelen med dessa diagnoser har minskat över tid.

Mellan 2004 och 2024 minskade depressioner och ångestsjukdomar från 65 till 47 procent bland kvinnor och från 42 till 27 procent bland män med sjukersättning för psykiatriska diagnoser. Numer står genomgripande utvecklingsstörningar och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (F70-F79; F80-F89; F90-F98) som är vanliga bland unga med aktivitetsersättning, för en allt större del av sjukersättningarna. Mellan 2004 och 2024 ökade dessa diagnoser från 14 till 41 procent av sjukersättningarna för psykiatriska diagnoser bland män och från 9 till 30 procent bland kvinnor.

” Numer står genomgripande utvecklingsstörningar och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar för en allt större del av sjukersättningarna.

Diagnosfördelning bland mottagare av sjukersättning med psykiatriska diagnoser (ICD-10: F00-F99)

Sjukersättningen – inte samma ersättning som för 20 år sedan

Sammantaget visar statistiken att orsakerna bakom sjukersättning delvis har förändrats under det senaste 20 åren – från att många fått det på grund av sjukdomar i rörelseorganen, är det idag vanligare att få sjukersättning på grund av psykiatriska diagnoser som utvecklingsstörningar och neuropsykiatriska diagnoser. Tidigare hade en större andel av mottagarna arbetat och haft inkomster innan de behövt söka sjukersättning för nedsatt arbetsförmåga medan det nu är en större andel som inte har kommit in på arbetsmarknaden och därför saknar arbetsrelaterade inkomster. En relativt större andel kommer också från att tidigare ha haft aktivitetsersättning.

Viktigaste resultaten

- Antalet mottagare av sjukersättning har minskat de senaste 20 åren, främst på grund av förändrad lagstiftning.
- Över tid har det blivit allt vanligare att mottagarna av sjukersättning saknar tidigare arbetsinkomster och endast har garantiersättning.
- Psykiatriska diagnoser är idag den vanligaste orsaken till sjukersättning.
- Bland dem med sjukersättning har sammansättningen av psykiatriska diagnoser förändrats de senaste 20 åren. Utvecklingsstörningar och neuropsykiatriska diagnoser utgör idag en större andel av sjukersättningarna. Depressioner och ångestsjukdomar har istället minskat i andel.
- 220 000 personer hade sjukersättning i december 2024, det är ungefär 3,5 procent av Sveriges befolkning mellan 19-65 år.
- Fler kvinnor än män har sjukersättning och medelåldern bland mottagarna är 54 år.

Författare

Karin Andersson
Analytiker, Försäkringskassan

Presstjänst
010-116 98 88

Ulrik Lidwall
Analytiker, Försäkringskassan

Källor och mer att läsa

[Socialförsäkringen i siffror 2024](#)
Försäkringskassan

[Analys av skillnader i nyttjande av sjukförsäkringen – delrapport 3](#)
Svar på regeringsuppdrag – Dnr FK 2023/002328, Försäkringskassan

[Sjukfrånvaro i psykiatriska diagnoser](#)
Socialförsäkringsrapport 2020:8, Försäkringskassan

[Unga i aktivitetsersättning](#)
Korta analyser 2017:3, Försäkringskassan

[Inkomstutvecklingen för individer med sjukersättning och aktivitetsersättning](#)
Socialförsäkringsrapport 2009:12, Försäkringskassan

[Klassifikationen ICD-10-SE](#)
Socialstyrelsen